

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሀመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- ዓሕመድልሃዲ ካህሳይ - ከጠበቃ ወ/ጊዮርጊስ ማሩ ጋር ቀረቡ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ዓቃቤ ህግ - በሌሉበት።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ አመልካች በሥራና ሠራተኛ ማገናኘት አገልግሎት አዋጅ ቁ. 632/2002 በአንቀጽ 16(1) (መ)፣ 18(1) (ሀ)፣ 20(2) እና 40(3) የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ወንጀል ፈጽሟል በማለት ተጠሪ በመሰረተው ክስ መነሻነት የተደረገውን ክርክር የሚመለከት ነው። የክሱም ዝርዝር ተከላኸ (አመልካች) ኢትዮጵያውያንን ለሥራ ወደ ውጭ አገር ለመላክ የሚያስችል ፈቃድ አውጥቶ ገልፍ የግል ሥራና ሠራተኛ አገናኝ ኤጀንሲ የሚል ከፍቶ በሚሰራበት ጊዜ የግል ተበዳይ ወ/ሪት ፋኢዛ ይመር ዘገየን በኤጀንሲው ፀሐፊ አማካኝነት ማሟላት የሚገባትን ቅድመ ሁኔታዎች እንድታሟላ ከተደረገች በኋላ በኤጀንሲው በኩል የአየር ቲኬት እና ሺዛ በኢሜል ተልኮላት በአዋጁ መሰረት ውሉን በሚመለከት በሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴር በኩል ሳያዋውል ሚያዝያ 7 ቀን 2001 ዓ.ም ወደ ባህራን አገር የላካት በመሆኑ ከተላከችም በኋላ መብቷንና ደህንነቷን መጠበቅ ሲገባው ባለመጠበቁ ተበዳይዎ ለብዙ ስቃይ እንድትጋለጥ በማድረግ እንዲሁም ተበዳይዎን የስራ ዘመንዎ ሲያልቅ ወይም ሲቋረጥ ወደአገሯ መመለስ ሲገባው ባለመመለሱ ወይም ለመመለስ ፈቃደኛ ባለመሆኑ በፈጸመው የህግ መጣስ ወንጀል ተከሷል የሚል ነው።

አመልካች ለክሱ በሰጠው መልስ በክሱ የተጠቀሰውን ድርጊት አልፈጸምኩም፤ ጥፋተኛ አይደለሁም በማለት ክዶ በመከራከሩ ክሱ የቀረበለት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በቅድሚያ የዓቃቤ ሕግ ማስረጃዎችን ከሰማ በኋላ፣ አመልካች ሊከላከል ይገባል በማለት ብይን ሰጥቷል። በመቀጠልም የአመልካችን የመከላከያ ማስረጃዎች የሰማ ሲሆን፣ በመጨረሻም አመልካች እንደክሱ አቀራረብ የወንጀል ድርጊቱ ስለመፈጸሙ በማስረጃ ተረጋግጧል የሚል መደምደሚያ ላይ በመድረሱ በአመልካች ላይ የጥፋተኝነት እና የቅጣት ውሳኔ ሰጥቷል። በዚህም አመልካች በብር 8,000 (ስምንት ሺህ ብር) እንዲቀጣ ወስኗል። በሌላ በኩል ደግሞ አመልካች ውሳኔውን በመቃወም ለፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርቦ የነበረ ሲሆን፣ ፍ/ቤቱ ይግባኝ የተባለበትን ውሳኔ አፅንቷል። የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

አመልካች ሐምሌ 11 ቀን 2003 ዓ.ም በጻፈው ማመልከቻ በስር ፍ/ቤቶች በተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚልበትን ምክንያት በመግለጽ አቤቱታውን አቅርቧል። እኛም አቤቱታውን መሠረት በማድረግ ክርክሩን ሰምተናል። አቤቱታው በሰበር ችሎቱ እንዲታይ የቀረበው የግል ተበዳይ በአመልካች ኤጀንሲ በኩል መሄድዋ ሳይረጋገጥ እንዲሁም በአካል ቀርባ እንግልት እንደደረሰባት ባላስረዳችበት አመልካች ጥፋተኛ ተብሎ የመቀጣቱን አግባብነት ሊመረመር ይገባል ተብሎ ነው። በመሆኑም ከሥር ጀምሮ የተደረገውን ክርክር ከተሰጠው ውሳኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን ጉዳዩን መርምረናል።

ከላይ እንዳመለከትነው ዓቃቤ ሕግ ያቀረበው ክስ በዝርዝር እና በግልጽ ፍሬ ነገሮችን ያመለከተ ከመሆኑም በላይ፤ በአመልካች ድርጊት ተጣሱ የተባሉትን የአዋጁ ድንጋጌዎችም እንደዚሁ በዝርዝር ተጠቅሰዋል። ክስን በመጀመሪያ ደረጃ ያየው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤትም እንደክሱ ያስረዳሉ ተብለው በዓቃቤ ሕግ የተቆጠሩትን የሰው እና የሰነድ ማስረጃዎች ሰምቷል። በሰማው ማስረጃ ተበዳይ ወደባህሪን የተላኩት በዓቃቤ ሕግ ክስ ዝርዝር በተገለጸው ሁኔታ አመልካች ባመቻቸው መንገድ መሆኑን፤ የግል ተበዳይ ወደ ባህሪን ከሄደች በኋላ ችግር እንዲጋጠማት ሲነገረው እና ወደሀገርዋ እንዲያስመጣት ሲጠየቅ ፈቃደኛ ሳይሆን መቅረቱን፤ በመጨረሻም የግል ተበዳይ በራሷ ወጪ ተሳፍራ ወደ ሀገሯ ብትመጣም፤ ጤንነቷ ግን ደህና እንዳልሆነ በፍሬ ነገር ረገድ ማረጋገጡን በውሳኔው ላይ በዝርዝር እና በግልጽ ማመልከቱን ለመገንዘብ ችለናል። በሌላ በኩል ደግሞ አመልካች የግል ተበዳይ ወደውጪ ሀገር የተላኩት ከክሱ እውቀት (እውቅና) ውጪ በኤጀንሲው ፀሐፊ በኩል መሆኑን እንደሚያስረዳ በመግለፅ ባስያዘው ጭብጥ መሠረት የመከላከያ ማስረጃ ማሰማቱን እና ፍ/ቤቱ ግን የተሰማው መከላከያ ማስረጃ በዓቃቤ ሕግ ማስረጃ የተረጋገጠውን ፍሬ ነገር ለማስተባበል አልቻለም ለማለት ክብደት እንዳልሰጠው ተመልክተናል።

እንደምናየው አመልካች በዓቃቤ ሕግ በዝርዝር የተመለከተውን ፍሬ ነገር ክዶ በመከራከሩ ፍ/ቤቱ የፍሬ ነገር ጭብጥ በመመስረት ማስረጃዎን ሰምቷል። በዚህ ሂደት የሰማችውን ማስረጃዎችም መዝኖ መደምደሚያ ላይ ደርሷል። አመልካች ግን አሁንም የግል ተበዳይን ወደ ውጭ ሀገር ስለመላኩ በማስረጃ አልተረጋገጠብኝም በማለት ነው እየተከራከረ ያለው። ጭብጥ ለማስያዝ በሰበር ችሎቱ እንዲመረመርለት የጠየቀውም ይህን የፍሬ ነገር ጉዳይ ነው። የግል ተበዳይ ቀርባ እስካልመሰከረችብኝ ድረስ እንግልት ደርሶባታል ተብሎ ጥፋተኛ መባል የለብኝም የሚል ክርክርም አንስቷል። እንደሚታወቀው ይህ የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ችሎት የፍሬ ነገር ጭብጥን በማስረጃ የማጣራትም/የማንጠርም/ ሆነ ማስረጃውን በመመዘን ድምዳሜ ላይ የመድረስ ሥልጣን በሕጉ አልተሰጠውም። በኢ.ፌ.ዲ.ሪ. ሕገ መንግስት አንቀጽ 80(30(ሀ) እና በፌዴራል ፍ/ቤቶች አዋጅ ቁ.25/88 አንቀጽ 10 እንደተደነገገው ለሰበር ችሎቱ የተሰጠው የዳኝነት ሥልጣን የክርክር ሥርዓቱን ጨርሶ በተሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ የተፈጸመውን መሠረታዊ የህግ ስህተት በማረም የተወሰነ ነው። በመሆኑም ድርጊቱን ለመፈጸሜ በማስረጃ ሳይረጋገጥ ነው የጥፋተኝነት እና የቅጣት ውሳኔ የተላለፈብኝ የሚለውን መነሻ በማድረግ አመልካች ያስያዘውን የፍሬ ነገር ጭብጥ የምንመረምርበት አግባብ የለም። የግል ተበዳይ የሆነ ሰው እስካልመሰከረ በሌሎች ማስረጃዎች የወንጀል ድርጊት መፈጸሙን ማረጋገጥ አይቻልም የሚል የህግ ፍልስፍናም ሆነ ሕግ ስለሌለም የግል ተበዳይ ቀርባ ስለደረሰባት እንግልት ሳታስረዳ ጥፋተኛ መባሌ ተገቢ አይደለም የሚለው የአመልካች መከራከሪያም ተቀባይነት ያለው አይደለም። ሲጠቃለል አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ በሕጉ አተረጓጎም ረገድ መሠረታዊ ስህተት የተፈጸመበት ነው የምንልበት ምክንያት የለም። በመሆኑም ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ.95035 ሰኔ 21 ቀን 2002 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እና የፌዴራል ጠ/ፍቤት በወ/ይ/መ/ቁ. 59774 ግንቦት 10 ቀን 2003 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ በወ/መ/ሕግ/ሥ-ሥ-ሕ-ቁ. 195(2)(ለ) (2) መሠረት ፀንቷል።
2. የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተቀባይነት የለውም ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ት.ዘ